

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

17. veebruar 2005,

Euroopa Liidu Nõukogu taotlusel, seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, millega kodifitseeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiiv 2000/12/EÜ krediidasutuste asutamise ja tegevuse kohta ja nõukogu 15. märtsi 1993. aasta direktiiv 93/6/EMÜ investeerimisühingute ja krediidasutuste kapitali adekvaatsuse kohta

(CON/2005/4)

(2005/C 52/10)

1. 15. septembril 2004. aastal sai Euroopa Keskpank (EKP) Euroopa Liidu Nõukogult taotluse avaldada arvamust seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu kahe direktiivi kohta: ⁽¹⁾ esimene direktiiv (edaspidi "ettepanek panganduse direktiivi kohta") kodifitseerib Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiivi 2000/12/EÜ krediidasutuste asutamise ja tegevuse kohta ⁽²⁾ ja teine direktiiv (edaspidi "ettepanek kapitali adekvaatsuse direktiivi kohta") kodifitseerib nõukogu 15. märtsi 1993. aasta direktiivi 93/6/EMÜ investeerimisühingute ja krediidasutuste kapitali adekvaatsuse kohta ⁽³⁾ (mõlemad edaspidi "ettepanek direktiivide kohta").

2. EKP arvamuse andmise pädevus põhineb Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 105 lõike 4 esimesel taandel, mille kohaselt konsulteeritakse EKPga iga tema pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu puhul. Direktiivide kohta tehtud ettepanekus on sätteid, mis on olulised finantssüsteemi kindluse ja stabiilsuse seisukohalt. EKP nõukogu on käesoleva arvamuse on vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpannga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

3. Ettepanetud direktiivid on finantsteenuste tegevuskava oluliseks osaks. Nende eesmärgiks on senise krediidasutuste ja investeerimisühingute kapitali adekvaatsuse raamistiku

ajakohastamine. Nad tagavad Baseli pangajärelevalve komitees (*Basel Committee on Banking Supervision*, BCBS) 2004. aasta juunis rahvusvaheliselt tegutsevate pankade jaoks kokku lepitud ja G10 keskpankade presidentide ja pangajärelevalve asutuste juhtide poolt heaks kiidetud kapitali mõõtmise ja kapitali standardite rahvusvahelise konvergenti korregeeritud raamistiku ⁽⁴⁾ (edaspidi "Basel II") ühtse kohaldamise terves ELis. Eelkõige on direktiivide kohta tehtud ettepaneku käsitlus täielikum ja riskitundlikum ning soodustab finantsasutuste tõhusamat riskijuhtimist, mis aitab kaasa finantsstabiilsusele, loob usalduse finantsasutuste vastu ja tõhustab tarbijakaitset.

4. Oma senises kaastöös ⁽⁵⁾ viimastel aastatel on EKP igati toetanud BCBS ja Euroopa Komisjoni tööd krediidasutustele ja investeerimisühingutele kapitali adekvaatsuse reeglite kehtestamisel läbivaadatud kogumina. EKP toetab asjaolu, et BCBS on jõudnud Basel II osas lõplikule kokkuleppele. Samuti toetab ta asjaolu, et komisjon võttis seejärel kiiresti vastu ettepaneku, mis tagab Basel II ühetaolise ja õigeaegse kohaldamise rahvusvaheliselt tegutsevate ELis asuvate pankade ja investeerimisühingute poolt ning mis laiendab Basel II lähenemist ka teistele EL finantsasutustele, võttes arvesse nende eriomadusi.

⁽¹⁾ KOM(2994) 486 lõplik, I ja II osa ning tehnilised lisad.

⁽²⁾ EÜT L 126, 26.5.2000, lk 1 (edaspidi "konsolideeritud panganduse direktiiv"). Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 2004/69/EÜ (ELT L 125, 28.4.2004, lk 44).

⁽³⁾ EÜT L 141, 11.6.1993, lk 1 (edaspidi "kapitali adekvaatsuse direktiiv"). Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 2004/39/EÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁴⁾ Baseli pangajärelevalve komitee, "*International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework*", Rahvusvaheline Arvelduspank (BIS), juuni 2004; avaldatud BISi kodulehel.

⁽⁵⁾ Vaata eelkõige EKP märkusi BCBS teise konsulteerimispaketi (31. mai 2001) osas, EKP vastust BCBS kolmanda konsulteerimispaketi ettepanekute (CP3, august 2003) osas ja EKP märkusi Euroopa Komisjoni kolmanda konsulteerimisdokumendi (seadusjärgse kapitali läbivaatamise kohta, november 2003, edaspidi "kolmas konsulteerimisdokument") osas; dokumendid on avaldatud EKP kodulehel.

5. EKP on veendunud, et ettepannud direktiivid tugevdavad pärast kohast rakendamist liikmesriikide poolt oluliselt EL pangandussüsteemi kindlust ja stabiilsust seoses keerulise ja riskitundlikuma kapitalistandardi kohaldamisega. Seetõttu rõhutab EKP oma üldjoontes pooldavat suhtumist direktiivide kohta tehtud ettepaneku suhtes. Ilma et see mõjutaks üldist suhtumist, on EKP-l direktiivide kohta tehtud ettepaneku ja nende tulevase kohaldamise suhtes siiski mitmeid üldiseid ja konkreetseid märkusi. ⁽¹⁾

ÜLDISED MÄRKUSED

ELis ühetaoliselt rakendatavad õigusaktid

6. EKP on mitmel korral, eelkõige EKP arvamuses CON/2004/7 ettepannud komiteestruktuuri direktiivi kohta ⁽²⁾ (mille eesmärgiks on mitmete ühenduse direktiivide muutmine, et laiendada finantsõigusaktidele kohaldatavat Lamfalussy menetlust väärtpaberite sektorilt ka muudele finantssektoritele), toetanud institutsioonidevahelise järelevalverühma (*Inter-Institutional Monitoring Group*) soovitusi, mille kohaselt piirduksid esimese astme (*Level 1*) ühenduse õigusaktid raampõhimõtetega ja määrusi kasutataks võimaluse korral teisel astmel (*Level 2*). EKP arvamuse CON/2004/7 punkti 6 kohaselt võiks institutsioonidevahelise järelevalverühma soovitude ellurakendamine viia järkjärgulisele teise astme õigusaktide kujunemisele EL finantsasutustele kohaldatavate tehniliste normide põhikogumiks.

7. Samamoodi on EKP oma teinud märkustes kolmandale konsulteerimisdokumendile ettepaneku, et Basel II rakendamiseks tuleks ettepannud direktiivide tehnilised lisad vastu võtta kohe teise astme meetmetena ja ühenduse määrusena ainult siis, kui seda nõuab riigisisese rakendamise paindlikkus.

8. EKP arvamusel andis Basel II rakendamine ainulaadse võimaluse vaadata EL kapitalinõuded läbi seni kasutatava võimaluste seisukohast. EKP nõustub, et ettepannud panganduse direktiivi artikli 150 lõike 1 kohaselt on komisjon, kooskõlas ettepannud panganduse direktiivi artiklis 151 osutatud komiteemenetlusega, pädev kohandama V ja XII lisa sätteid, et võtta arvesse finantsturgude,

⁽¹⁾ Tuleb märkida, et oma 7. detsembri 2004 kohtumisel leppis ECOFIN nõukogu kokku ettepannud direktiivide kohta tehtud ettepaneku üldises hoiakus (edaspidi "nõukogu üldine hoiak"). Nõukogu eesistujalt nõuti Euroopa Parlamendi esindajatega koostöö jätkamist, et otsida võimalusi ettepannud direktiivide vastuvõtmiseks esimesel lugemisel. Nõukogu üldine hoiak käsitles ka mõningaid probleeme, mida EKP rõhutab käesolevas arvamuses. Kohastel juhtudel osutatakse nõukogu üldisele hoiakule.

⁽²⁾ EKP arvamuse CON/2004/7, 20. veebruar 2004, Euroopa Liidu Nõukogu taotlusel, seoses ettepanekuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 73/239/EMÜ, 85/611/EMÜ, 91/675/EMÜ, 93/6/EMÜ ja 94/19/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2000/12/EÜ, 2002/83/EÜ ja 2002/87/EÜ uue finantsteenuste komitee organisatsioonilist struktuuri kehtestamiseks (ELT C 58, 6.3.2004. lk 23).

eelkõige uute finantstoodete, või ühenduse õigusaktides kehtestatud raamatupidamisstandardite või -nõuete arenguid.

9. Nõustudes Lamfalussy menetluse laiendamisega väärtpaberite sektorilt kõikidele muudele finantssektoritele, ⁽³⁾ tuleks siiski eelistada, et direktiivide kohta tehtud ettepanek piirduks raampõhimõtetega, mis kajastavad peamist poliitilist suunda ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute kapitali adekvaatsuse valdkonna põhiasjaolusid, ning et kapitali adekvaatsuse sisulised tehnilised sätted oleksid koos ühes vahetult kohaldatavas teise astme määruses. Selle lähenemisega suureneks Basel II rakendamise ühetaolisus terves ELis, erinevates EL riikides tegutsevatel finantskontsernidel muutuks seaduse järgimine lihtsamaks ja väheneksid kulud, samuti edendaks see võrdseid tingimusi ja edasist finantsloimumist.

10. Juhul kui ettepannud direktiive ei saa selle lähenemisega kooskõlas enam muuta, leiab EKP, et kavandatud õiguslik struktuur ei ole lõplik, vaid see on aste pikemaajalises protsessis, mis on suunatud vajaduse korral vahetult kohaldatavate teise astme tehniliste normide kehtestamisele finantsasutuste jaoks ELis.

Riigi võimaluste ja suva vähenemine

11. Riigi valikuvõimaluste vähendamine on ülioluline, kuna see lihtsustaks õiguslikku raamistikku, aitaks kaasa järelevalvetaavade ühtlustamisele ja võrdsetele tingimustele. EKP tunnustab edu, mida Euroopa pangajärelevalve komitee (*Committee of European Banking Supervisors*, CEBS) on saavutanud valikuvõimaluste ja erandite vähendamisel. EKP toetab igati CEBS pingutusi ja loodab väga edasisele tööle selles valdkonnas, kuna edu saavutamise hoolimata võib suur hulk valikuvõimalusi siiski võrdseid tingimusi takistada. Ettepannud panganduse direktiivi artiklid 68 kuni 73 annavad võimaluse loobuda kapitali nõuetest kontsernisiselt erinevatel tasanditel. EKP on arvamusel, et kui mõnedes jurisdiktsioonides peetakse neid valikuvõimalusi loobumise jaoks liiga olulisteks, siis tuleks neid vähemalt teostada ühtsel viisil ja läbipaistvalt, et võrdsed tingimused

⁽³⁾ Vaata 11. mail 2004 Brüsselis toimunud 580nda ECOFIN nõukogu istungi pressiteate lk 12; avaldatud nõukogu kodulehel.

ELis oleks tagatud. Kuna riigi valikuvõimaluse edasine vähendamine on vajalik, toetab EKP uut erisätet, mille kohaselt peab komisjon jälgima arenguid sellel suunal ja riigile jäänud suva kasutamisest mõistliku aja jooksul (näiteks kolm aastat) ühenduse institutsioonidele aru andma, hinnates selle vajalikkust ja edasise seadusandliku algatuse vajadust.

12. Direktiivide kohta tehtud ettepaneku üldine sõnastus jätab riikide ametiasutustele väga suure tõlgendamisruumi, mis tekitab võrdsete võimaluste puudumise riski ELis. Ühe näitena võib tuua ettepanud panganduse direktiivi artikli 84 lõike 2, mille kohaselt võivad pädevad ametiasutused lubada krediitiasutustel kasutada IRB-meetodit (*Internal Ratings Based Approach*, edaspidi IRB-meetod), kui nende krediitiriski juhtimise ja reitingu süsteem vastab teatud tingimustele (näiteks, et see on "kindel", "toimib usaldusväärset" ja "hinnang on sisukas"). See artikkel osutab täiendavatele tingimustele, mis on sätestatud ettepanud panganduse direktiivi VII lisa 4. osas, ja annab riigisisel rakendamisel väga suure vabaduse. EKP nõustub, et mõnikord on vaja kasutada sõnastust, mis jätab riigi ametiasutustele olulise tõlgendamisruumi (näiteks selleks, et mitte takistada riskijuhtimise tavade arengut krediitiasutustes või võtta paindlikul rakendamisel ja kohaldamisel arvesse riikide erinevaid pangandussüsteemi struktuure või õiguskorda); samas tekib hea tava turul ja oleks kasulik kaasa aidata selliste mõistete ühetaolisele tõlgendamisele pädevate ametiasutuste poolt. Selleks võib komisjon vajalikuks pidada CEBS nõuannetel põhinevate soovitude andmist.
13. EKP soovib kasutada ka ühtset terminoloogiat, et väljendada, kuidas pädevad ametiasutused võivad sekkuda enne teatud riskiga kaalumise ja mõõtmise võtete kohaldamist. Selge vahe tuleks teha juhtude vahel, mil pädevad ametiasutused peaksid teatama ametlikust haldusotsusest krediitiasutuste taotlusel, ja mil pädevad ametiasutused vaatavad ettepanud võtted läbi ilma ametlikku otsust tegemata.

Konsolideeritud järelevalve eest vastutava ametiasutuse roll

14. EKP leiab, et konsolideeritud järelevalve eest vastutava ametiasutuse (edaspidi k"onsolideeritud järelevalve teostaja")

rolli suurendamine, nagu ette nähtud ettepanud panganduse direktiivi artiklites 129 kuni 132, on samm edasi, mis võib siiski rakendamisel ja kohaldamisel tekitada keerukaid probleeme. Artikli 129 lõikes 1 sätestatud koordineeriv roll koos artikli 130 lõikes 2 ja artiklis 132 sätestatud teabe jagamise nõudega muudab sujuvamaks järelevalve asutuste vahelised suhted ja suhted järelevalve asutuste ja pankade vahel, kuna otsuste tegemise protsessi lihtsustamine ja üldiste järelevalve kulude vähendamine suurendab tõhusust. See on kohane reageering olulise piiriülese tegevusega panganduskontsernide⁽¹⁾ suurenevale nõudmisele vähendada kulusid seoses nende suhtes erinevate riigi järelevalve teostajate ja seadusandjate poolt kohaldatavate järelevalve ja õigusnormidega, mis võivad teatud juhtudel kattuda või olla osaliselt ühtlustamata.

15. Täiendavalt eeldab EKP, et konsolideeritud järelevalve teostaja koordineeriv roll koos selge teabevahetuse nõudega aitab kaasa pangandussektori stabiilsusele nii EL kui ka liikmesriikide tasemel. Konsolideeritud järelevalve teostaja seisukohast peaks riigi järelevalve teostajate tõhusam panus seoses kontserni EL tütarettevõtjate kohaliku tegevuse ja riskide kokkuvõtmisega andma põhjaliku ülevaate ja hinnangu kontserni kohta tervikuna, nagu on nõutud ettepanud panganduse direktiivi artiklis 124 koosmõjus artiklitega 71 ja 73. Riigi järelevalve teostajate seisukohast peaks konsolideeritud järelevalve teostaja poolt kogutud teave lihtsustama võimalike finantsprobleemide hindamist, mis ilmnevad kontserni teistes üksustes ja mis võivad mõjutada kohalikke tütarettevõtteid. Peale selle peaks riigi järelevalve teostajatele avaldatud täiendav teave lihtsustama keskpanga funktsioonide teostamist finantsstabiilsuse, maksesüsteemide ja rahapoliitika valdkonnas.

16. Panganduse direktiivi kohta tehtud ettepaneku artikli 129 lõige 2 (koosmõjus ettepanud kapitali adekvaatsuse direktiivi artikli 37 lõikega 2) annab võimaluse edendada finantsloimumist. Sellega kehtestatakse kontsernisine IRB-meetodi, täiendatud mõõtmise meetodite (*Advanced Measurement Approaches, AMAs*) ja tururiskide sisemudeli meetodi (*Internal Models Approach*) kasutamine, mida täiendab kontsernisine heakskiitmise korra sujuvamaks muutmine. See peaks võimaldama kontsernisese juhtimistava ühtlustamist seoses kapitali normide järgimisega, mis peaks parandama kontserni struktuuri ja sellest tulenevat pangandussektori loimumist tervikuna.

⁽¹⁾ Piiriülese tegevuse suurenevat osatähtsust näitab välisriigis asuvate filiaalide ja tütarettevõtjate kasvav osa pangandussektori koguvardes, mis oli üle 20 % 2003. aastal. Vaata EKP pangandusstruktuuri aruannet "*Report on EU Banking Structure*", november 2004; avaldatud EKP kodulehel.

Ajastus ja ülemineku sätted

17. Vaatamata artikli 129 lõike 2 potentsiaalsele kasule, võivad selle kohaldamisel tõusetuda keerukad probleemid, mida tuleb eeldada ja lahendada, et suurendada sätte mõju. Näiteks võib tekkida probleem, et kontserni oluliste tütarettevõtjate⁽¹⁾ riigi ja välismaiste järelevalve teostajate vahel on erimeelsused ettepanud panganduse direktiivi nõuete tõlgendamise osas. Kuigi artikli 129 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt peab konsolideeritud järelevalve teostaja kokkuleppe puudumisel järelevalve ametiasutuste vahel tegema otsuse kuu kuu jooksul, tuleb erimeelsusi riigisisese ja siirderiigi järelevalve teostajate vahel käsitleda viisil, mis ei kahjusta riigi pädevate järelevalve ametiasutuste volitusi, kui nad peavad tuginema kohaliku kontsernisisese meetodi järeldustele, ja tagama võrdsed tingimused.⁽²⁾
18. Artikli 129 lõike 2 potentsiaalne kasu sõltub ka sellest, kuidas riigi pädevate järelevalve asutuste kohalike tütarettevõtjate suhtes kohaldatavate järelevalve meetmete kohaldamise pädevus Basel II teise samba kohaselt (järelevalve kontrolli kord) on kooskõlas kontsernisiseste heakskiitmise otsustega. Artikli 129 lõike 2 alusel avaldusi esitavatel krediitiasutustel on vaja õiguskindlust. Seega väärivad tähelepanu kontsernisisestele otsustele kohaldatavad menetlused ja nende kohtulik kontroll ning kontsernisisese IRB-meetodi ja AMAde kasutamise jätkuv järelevalve. Seetõttu tuleks panganduse direktiivi kohta tehtud ettepanekus käsitleda ka järelevalve asutuste pädevust tasandada puudusi kontserni meetodis, mis tekivad pärast loa andmist, samuti loa tagasivõtmise pädevust.
19. Arvestades eespool toodud asjaolude tähtsust ettepanud panganduse direktiivi artikli 129 lõike 2 tõhusal kohaldamisel, toetab EKP tugevalt CEBS tööd artikli 129 kohaldamisel tervikuna ja on veendunud, et tulemuseks on ühetahuline kohaldamine. Soovitav on siiski ettepanud panganduse direktiivis lisada säte, mis nõuab artikli 129 hindamist ja vajadusel läbivaatamist kolm aastat pärast direktiivi rakendamist, et võtta arvesse artikli 129 rakendamise praktikat ja eesmärgi saavutamist.
20. EKP toetab CEBS tööd ka ettepanud panganduse direktiivi artikli 131 osas, mille kohaselt peab konsolideeritud järelevalve teostajatel ja muudel pädevatel järelevalve asutustel olema rakendatud kirjalik koordineerimise ja koostöö menetlus. Seetõttu toetab EKP CEBS tööd koordineerimise ja koostöö menetluse mudeli väljatöötamisel, mida kasutaksid kõik asjaomased järelevalve asutused.
21. EKP toetab ettepanud panganduse direktiivi VII jaotise 1. peatükis sisseviidud uute kapitali nõuete ajastuse sätteid. Need sätted kajastavad Basel IIs sätestatud ajastust ja tagavad, et Euroopa krediitiasutused ei ole halvemas olukorras kui nende konkurendid kolmandatest riikidest. Kohaldamise edasilükkamine pigem kahjustaks teatud määral ettevalmistusi, mida EL krediitiasutused peavad tegema esialgses ajakavas püsimiseks. Seetõttu toetab EKP komisjoni poolt ettepanud ajakava järgimist ühenduste institutsioonide poolt.
22. Samuti leiab EKP, et tähelepanu tuleks pöörata reformi suureulatuslikule olemusele ja püsijäänud määramatuks selle mõju osas kapitali tasemele EL finantssüsteemis tervikuna (isegi kui määramatust on kvantitatiivse mõju uuringute poolt võimaluste piirides vähendatud). Seetõttu toetab EKP täielikult ettepanud panganduse direktiivi artiklis 152 esitatud üleminekunõudeid, mis mõjutavad krediitiasutuste miinimumkapitali nõudeid esimese kolme aasta jooksul pärast direktiivi rakendamist.
23. Olenemata sellest, et riskifaktorite hinnangud peavad põhinema tagasivaatelistel andmetel, mida on piisavalt majandustingimuste kõikumise hõlmamiseks, peaksid üleminekusätted krediitiasutusi keerulisemale IRB-meetodile üleminekul toetama ja leevendama ajutistelt teatud nõudeid, mida karmistatakse järkjärguliselt, kui asutuse andmete kogumise võime tõuseb. See käib eelkõige kohustuse kohta anda vähemalt viie aasta tagasivaatelised andmed häire võimaluse kohta (ettepanud panganduse direktiivi VII lisa 4. osa punkt 66). Selles osas lubab ettepanud direktiivi artikli 154 lõige 5 liikmesriikidel kohaldada vähendatud kahe aasta nõuet krediitiasutustele, kes on otsustanud rakendada IRB-meetodi enne 31. detsembrist 2007. Samas peavad pärast 31. detsembrist 2007 IRB-meetodi kasutusele võtvatel krediitiasutustel olema kolme aasta andmed 2008. aasta lõpuks, nelja aasta andmed 2009. aasta lõpuks ja viie aasta andmed 2010. aasta lõpuks. Reaalselt ei ole võimalik saada kolme aasta andmeid 2008. aasta lõpuks, kui neil pole kogutud kahe aasta andmeid 2007. aasta lõpuks. Seetõttu soovib EKP seda sätet muuta, et IRB-meetodi kasutamist saaks reaalselt lubada ka üleminekuperioodil. Selles osas toetab EKP artikli 154 lõigete 5 ja 6 muudatusi, nagu on sätestatud nõukogu üldises hoiakus, mis on praktilisem lahendus.

⁽¹⁾ "Oluline" võib märkida nii tütarettevõtjate olulisust kontsernis tervikuna või siirderiigi pangandussüsteemis.

⁽²⁾ Võrdsed tingimused on probleemiks, kui mõnede pankade jaoks kinnitab IRB-meetodi konsolideeritud järelevalve teostaja ja teiste pankade kinnituse teeb riigi järelevalve teostaja.

Uue raamistiku struktuuri- ja protsükliliste mõjude vaatlus

24. Direktiivide kohta tehtud ettepaneku üldine struktuurimõju on probleemne, muuhulgas tulenevalt raskest ülesandest ühendada kapitali neutraalsus ja üha keerulisemad käsitlusviisid. EKP toetab täielikult direktiivide kohta tehtud ettepanekus sätestatud kapitalinõuete üdist suurust ja märgib, et liikmesriike hõlmav kvantitatiivse mõju uuring (QIS3) ⁽¹⁾ andis üldiselt positiivne hinnangu mõju osas väiksematele EL krediidiasutustele, EL investeerimisühingutele ja väikeettevõttele ja keskmise ettevõttele laenudele (mida direktiivide kohta tehtud ettepanek ei sea halvemasse olukorda), samuti võrdsete tingimuste säilitamisele ELis kolmandatest riikidest konkurentide suhtes. EKP märgib, et ka Euroopa Komisjoni egiidi all läbivaadatud kapitali nõuete finants- ja makroökonoomiliste tagajärgede kohta koostatud aruanne annab üldiselt positiivse hinnangu. ⁽²⁾ Samas ei saa direktiivide kohta tehtud ettepaneku kvantitatiivse mõju etteulatvalt hindamisel arvesse võtta dünaamilist aspekti, kui finantsasutuste käitumine muutub seoses erineva riskiga kaalumise huvidega, kui võrrelda läbivaadatud kapitalinõudeid senistega. Seetõttu toetab EKP pigem järelkontrolli, mis hõlmaks ka struktuurimõjud ja riskide jaotumise.

25. Lisaks direktiivide kohta tehtud ettepaneku üldise mõju kontrollile võib vaja olla ka teatud konkreetsete omaduste kontrolli. Näitena toob EKP standardmeetodi (*Standardised Approach*) ja baas-IRB-meetodi (*Foundation IRB Approach*) ⁽³⁾ alusel kinnisvaralaenu sooduskohtlemise, mis võimaldab Basel II-st suuremat paindlikkust. EKP rõhutab, et lisaks tagatise piisavale hindamisele pankade poolt peaks kommertskinnisvaralaenu kättesaadavuse ja kinnisvara hindade suhe samuti kuuluma täpse jälgimise alla makrojärelvalve usaldatavusnormatiivide seisukohast. EKP-l on kavas selles kontrollimenetluses kaasa aidata.

26. Direktiivide kohta tehtud ettepanekute potentsiaalse protsüklilise mõju (s.o võimaluse, et kapitalinõudeid võiks karmistada majanduslanguse korral ja järeleandmisi teha majandustõusu korral, mis seega rõhutaksid tsüklilist kõikumist) osas tunnustab EKP selle probleemiga tegelemise tähtsust ning direktiivide kohta tehtud ettepanekutest ja Basel II teise samba teatud elementide kasutamisest tulenevat olulist edasiminekut protsüklilise mõju piiramisel. EL

järelevalve asutustel on ühine huvi leida kohased viisid protsüklilisuse riski vähendamiseks, kuna makroökonoomilised tingimused on üha tihedamalt omavahel seotud, eelkõige euroalal. Protsüklilisust käsitlev ühtne seisukoht toetaks võrdseid tingimusi ja siseturu läbipaistvust. EKP peab siiski vajalikuks komisjoni ja pädevate riigiasutuste kontrolli.

27. Seetõttu toetab EKP ettepanekut, et komisjon peaks perioodiliselt kontrollima, kas panganduse direktiivi kohta tehtud ettepanek avaldab majandustsüklitele olulist mõju, nagu sätestatud artiklis 156. Peale selle märgib EKP, et komisjonil on eesõigus vastu võtta mis tahes muudatusi kodifitseeritud panganduse direktiivi osas ja see kehtib ka artiklis 156 nimetatud võimalike seadusandlike "meetmete" kohta. Makrojärelvalve usaldatavusnormatiivide seisukohalt on oluline, et mis tahes seadusandlikud "meetmed" oleksid sümmeetrilised ja et kapitalistandardeid muudetakse ainult siis, kui korrigeerimine on kohaldatav terve tsükli kestel. EKP soovib seda vajadust selgitada ettepanekud panganduse direktiivi põhjenduses 59.

ERIMÄRKUSED

Keskpankade määratlemine

28. EKP peab vajalikuks selgitada oma staatust seoses keskpankade vabastamisega ettepanekud panganduse direktiivist. Artikli 2 esimene taane jätab liikmesriikide keskpankad ettepanekud panganduse direktiivi ulatusest välja, kuid mõiste "keskpankad" (võrdle "liikmesriikide keskpankad") artikli 4 lõikes 23 hõlmab EKP, kui ei ole sätestatud teisiti. EKP teeb ettepaneku muuta artiklit 2, et osutada selgelt, et vabastust kohaldatakse ka EKP-le.

Üksikjuhtude konsolideerimine

29. Ettepanekud panganduse direktiivi artikli 70 kohaselt võivad pädevad ametiasutused üksikjuhtudel ja teatud tingimustel lubada teatud liikmesriigis asuvaltel ematettevõtetest krediidiasutustel kaasata ettepanekud panganduse direktiivi artikli 68 lõikes 1 nõutavates arvutustes ELis asuvaid tütarettevõtteid. Sellist menetlust nimetatakse "üksikjuhtude konsolideerimiseks".

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon "Review of the Capital Requirements for Credit Institutions and Investment Firms, Third Quantitative Impact Study: EU Results", 1. juuli 2003; avaldatud komisjoni kodulehel.

⁽²⁾ PricewaterhouseCoopers, MARKT/2003/02/F, "Study on the financial and macroeconomic consequences of the draft proposed new capital requirements for banks and investment firms in the EU", 8. aprill 2004; avaldatud komisjoni kodulehel.

⁽³⁾ Standardmeetod on kirjeldatud ettepanekud panganduse direktiivi artiklites 78 kuni 83. Baas-IRB-meetod on panganduse direktiivi kohta tehtud ettepaneku artiklites 84 kuni 89 kirjeldatud IRB-meetod, mille puhul krediidiasutus ei kasuta enda hinnanguid häirest tekkiva kahju osas (*losses given default*, LGDd) ja/või konverteerimisfaktorite osas artikli 84 lõike 4 kohaselt.

30. EKP soovib tingimuste, mille korral saab üksikjuhtude konsolideerimist kohaldada, ümbervaatamist. ⁽¹⁾ Üks selline tingimus on sätestatud ettepanek panganduse direktiivi artikli 69 lõike 1 punktis a, mille kohaselt ei tohi emaettevõtjalt tütarettevõtjale omavahendite ülekandmisel olla mingeid takistusi. EKP arvates ei ole sellise tingimuse emaettevõtja suhtes kohaldamine üksikjuhtude konsolideerimise kontekstis sobiv. Selles suhtes toetab EKP nõukogu üldises hoiakus sätestatud muudatust ettepanek panganduse direktiivi artiklis 70 seoses nõuetega emaettevõtja vahendite kättesaadavuse kohta tütarettevõtjale ning nõude, mille kohaselt ei tohi emaettevõtjalt tütarettevõtjale omavahendite ülekandmisel olla mingeid takistusi, väljajätmist. EKP märgib, et üksikjuhtude konsolideerimine hõlmab ka tütarettevõtteid, mis ei asu emaettevõtte liikmesriigis. Reaalselt tähendab see, et tütarettevõtja finantspositsioone käsitletakse kapitali adekvaatsuse seisukohalt emaettevõtja finantspositsioonidena. Emaettevõtja üle järelevalve teostajal peab seega olema täielik juurdepääs teabele, mis puudutab tütarettevõtja varade, kohustuste ja kapitali omadusi. EKP soovib lisada täiendava kriteeriumi, et tagada emaettevõtja üle järelevalve teostaja võime teistes liikmesriikides asuvate tütarettevõtjate finantspositsioonidega seotud teavet tulemuslikult kontrollida. EKP tugev toetus läbipaistvusele direktiivi artikli 70 kasutamise osas on põhimõtteline ja ta toetab ka sellekohaseid sätteid nõukogu üldises hoiakus.

31. EKP märgib, et ettepanek panganduse direktiivi artikkel 70 ei mõjuta eraldiseisvate kapitalinõuete kohaldamist EL tütarettevõtjate suhtes, mis on hõlmatud krediidiasutustest emaettevõtja eraldiseisvas kapitalinõudes. Oluline oleks selgitada, et artikkel 70 ei mõjuta nõudeid, mida kohaldatakse asjaomastele tütarettevõtjatele artikli 68 alusel.

Kapitalinõuded kontsernisese pankadevahelise laenu suhtes

32. Ettepanek panganduse direktiivi artikli 80 lõike 7 kohaselt võivad pädevad ametiasutused teatud tingi-

⁽¹⁾ Panganduse direktiivi kohta tehtud ettepanekus esinevat üksikjuhtude konsolideerimist ei ole Basel II arutanud. Basel II punkt 23 kohaselt peavad järelevalve teostajad kontrollima, et "panga kapitaliseeritus on piisav eraldiseisval alusel".

mustel vabastada krediidiriskiga seonduvast kapitalinõudest krediidiasutuste laenu nende emaettevõtja, tütarettevõtja või sama emaettevõtja muudele tütarettevõtjatele. ⁽²⁾ EKP rõhutab, et mis tahes puutumuse suhtes krediidiriskiga tuleb kohaldada kapitali adekvaatsuse nõudeid. Tingimused, mille korral artikli 80 lõike 7 vabastust kohaldatakse, ei välista asjaomase laenu tehingu krediidiriski; näiteks võib krediidiasutus jätta täitmata kohustuse sama emaettevõtja kontrolli all oleva teise krediidiasutuse ees. Lisaks märgib EKP, et artikli 80 lõiget 7 kohaldatakse eelkõige pankadevahelisele laenule, mille puhul kapitalinõuded on süsteemiriski vähendamiseks kesksse tähtsusega. EKP märgib täiendavalt, et selline vabastus ei tulene Basel II-st ⁽³⁾ ja võib teatud pangandussüsteemides mõjutada riigisiseseid võrdseid tingimusi. Seetõttu soovib EKP tungivalt, et vastava laenu suhtes tuleb jätkuvalt kohaldada kapitalinõudeid.

Sõltumatud krediidikõlblikkuse hindajad

33. Sõltumatute krediidikõlblikkuse hindajate (*External Credit Assessment Institutions*, ECAI) tunnustamise osas toob EKP esile kolm probleemi.

34. Esiteks, EKP hinnangul on võimalik ettepanek panganduse direktiivi VI lisa 2. osa jaos 1.2 toodud "sõltumatuse" nõuet täpsustada. Hindamisel peaksid pädevad ametiasutused arvesse võtma asjaolusid nagu ECAI omand ja organisatsiooniline struktuur, rahastamise allikad, personal, kogemused ja juhtimine. EKP on arvamusel, et pädevad ametiasutused peaksid kontrollima ka seda, kas ECAI del on tõhus sisekord võimaliku huvide konflikti tuvastamiseks, vältimiseks ja sellega tegelemiseks, mis tagab, et konfidentsiaalset teavet ei levitata, avaldata või kuritarvitata hooletu- sest. Need aspektid on laialt tunnustatud põhiprobleemidena Rahvusvahelise Väärtpaberijärelevalve Organisatsiooni (IOSCO) 25. septembri 2003 deklaratsioonis krediidireitinguagentuuride tegevuse põhimõtete kohta. ⁽⁴⁾

⁽²⁾ Erand on kohaldatav ainult standardmeetodi korral, kuid seda võib kohaldada ka krediidiasutuste suhtes ühe alalise osalise kasutamise variandina (panganduse direktiivi kohta tehtud ettepaneku artikli 89 lõike 1 punkt e).

⁽³⁾ Basel II kohaldatakse rahvusvaheliselt tegutsevate pankade suhtes kõikidel kontserni tasanditel konsolideeritud alusel. See tähendab, et tütarettevõtja, mis on rahvusvaheliselt tegutsev pank, peab hoidma kapitali tasemel, mis hõlmaks krediidiriski teiste kontserni üksuste suhtes, mis ei ole tema tütarettevõtjad. Basel II ei luba erandeid vastavatest kapitalinõuetest.

⁽⁴⁾ Avaldatud IOSCO kodulehel.

35. Teiseks, EKP soovib rõhutada, et vaja on järelevalve teostajate kaalutud ja õiglast meetodit ECAIde usaldusväarsuse ja turu poolt aktsepteerimise hindamiseks. Eelkõige on oluline, et pädevad ametiasutused ei teeks võimalike ECAIde hindamisel mis tahes takistusi uute turuosaliste sisenemisele, kohaldades ettepanud panganduse direktiivi VI lisa 2. osa jaos 2.1 sätestatud kriteeriume (turuosa, käive ja finantsvahendid, mõju hindade kujunemisele). Selle asemel peaksid pädevad ametiasutused oma hindamises keskenduma hindamise metodoloogias üldistele aspektidele ja kindlusele. Vastavaid sätteid tuleks seega edasi arendada, et võimaldada hindamise piisav diferentseeritus. Selles osas toetaks EKP kõnealuse punkti ümbersõnastamist kooskõlas Basel II-ga, et tagada usaldusväarsuse tulenemine nii turu vastuvõtust kui kindlast meetodikast.

36. Kolmandaks, EKP rõhutab järelevalve piisava lähenemise vajadust ja ECAIde tunnustamisega seotud koostöö vajadust. Liikmesriikide tavade oluline kooskõla on vältimatu, et tagada välisreitingute võrreldavus ja võrdsed tingimused krediitiasutustele, kes vastavat hindamist krediidiriski standardmeetodi alusel kasutavad; samuti aitab see vähendada seadusandlike erinevuste riski. Peale selle on järelevalve koostöö keskse tähtsusega, et vähendada enamas kui ühes liikmesriigis tunnustust vajavate ECAIde õiguskorraga seotud kulusid. Hetkel on ettepanud panganduse direktiivi artikli 81 lõikes 3, artikli 82 lõikes 2 ja artikli 97 lõikes 3 sätestatud ainult vastastikuse tunnustamise võimalus. Kooskõlas Euroopa Ühenduste Kohtu kohtupraktikaga seoses teenuste vaba osutamise leiab EKP, et vastastikune tunnustamine peaks ELis olema ECAIde osas üldpõhimõte. See ei välistaks järelevalve teostaja otsustust täiendavate nõuetele vastavuse kriteeriumide osas, et võtta arvesse riigisisese turu eripära, kui need nõuded ei korda päritoluliikmesriigis juba täidetud samasuguseid tingimusi. EKP toetab CERSi konsulteerimisdokumenti krediitdireitinguagentuuride võimalike seadusandlike meetodite kohta.⁽¹⁾ Samuti toetab EKP tugevalt CERSi senist tööd ECAIde tunnustamise kriteeriumide ühtlustamisel. EKP leiab, et kaardistamine (sätestatud Basel II 2. lisas), mille puhul riigisisese ametiasutused kaardistavad muuhulgas krediidiriski hinnangud kasutatava riskiga kaalumise suhtes, on väga oluline ja CEBS peaks soodustama lähenemist sellel alal.

⁽¹⁾ "CESR's technical advice to the European Commission on possible measures concerning credit rating agencies – Consultation Paper", 30. november 2004; avaldatud CESRi kodulehel

Alaline osaline kasutamine teatud riskide osas

37. EKP märgib, et erinevalt Basel II-st lubab panganduse direktiivi kohta tehtud ettepanek IRB-meetodit olulise riski suhtes ja oluliste kommertsüksuste suhtes alaliselt ainult osaliselt kasutada olukordades, mis on loetletud ettepanud panganduse direktiivi artikli 89 lõike 1 punktides a, b ja d kuni g. EKP märgib, et alaliselt osalise kasutamise piirangu mõte on selles, et pangad ei peaks oma madalama riskiga portfelli riskiparameetrite hindamisel pidevalt kasutama kõrge riski standardmeetodit ja võiksid valida iga juhtumi jaoks sobivaima meetodi.

38. EKP toetab alalise osalise kasutamise väikestele krediitiasutustele kättesaadavaks tegemist nende suhetes keskvalitsustega, krediitiasutustega ja investeerimisühingutega, kuna nendel juhtudel oleks oma hinnangute kohaldamine liiga koormav ja võiks takistada väikeste krediitiasutuste juurdepääsu IRB-meetodi kasutamisele. Nõukogu üldise hoiaku uue põhjenduse 35A ettepanek käsitleb väikeste krediitiasutuste positsiooni õigesti. EKP soovib komisjonil kontrollida, kas ettepanud panganduse direktiivi artikli 89 kohaldamine osutub tulemuslikuks kolm aastat pärast direktiivi rakendamist.

IRB- ja standardmeetodi kohustuste ühetaolisus

39. Kapitali käsitlemises on tekkinud kohustuste erinevus standardmeetodi ja baas-IRB-meetodi alusel. EKP arvamusel ei ole seda erinevus kavakohane. Selle tähelepanuta jätmisel võib baas-IRB-meetod kapitali koormata seoses teatud garantiidega, mis vähendavad riske ja kaitsevad finantsüsteemi stabiilsust, kuna nõutav on arvelduse lõpuleviimine teatud maksesüsteemides. Seetõttu soovib EKP VII lisa 3. osa punkti 1.11 alapunkti a ümbersõnastamist, mis vastaks standardmeetodi vastavale sättele, s.o sätestada, et krediitliinide suhtes, mida ei kasutata, mida võib mis tahes ajal asutuse poolt tingimusteta tühistada ilma ette teatamata või mis tühistatakse automaatselt, kui laenusaaaja usaldusväarsus langeb, kohaldatakse 0 %-list konverteerimisfaktorit.

Järelevalve kontrolli kord

Koostöö eriolukordades

40. EKP rõhutab, et oluline on käsitleda teist sammast võrdsest Basel II teiste sammastega, milleks on miinimumkapitali nõuded ja turudistsipliin. EKP leiab, et ettepannud panganduse direktiivi artiklite 123 ja 124 äärmiselt üldine sõnastus, mis kajastab teist sammast, võib jätta vale mulje, et kolm sammast ei ole võrdse tähtsusega.
41. EKP on arvamusel, et sisekapitali tähenduse osas on vaja järelevalve teostajate ja krediidasutuste arusaamade ühildumist vastavalt majandusharu tavade kujunemisele, kuna panganduse direktiivi kohta tehtud ettepanekus puudub mõiste "sisekapital" määratlus (kasutatud direktiivi artiklis 123). EKP peab soovitavaks, et kujuneks arusaam, mida krediidasutused artikli 123 nõuete täitmiseks peavad tegema. EKP mõistab, et vastav arusaam saab tekkida ainult pikema aja jooksul kooskõlas majandusharus kujuneva tavaga ja riigi järelevalve teostajate kogemustega ning ei soovita praeguses seisus sisekapitali mõistet täpsustada.
42. Seoses kapitalipuhvriga tuleb tähelepanu juhtida BCBS avaldusele juulis 2002, mis selgesõnaliselt tunnustas kapitalipuhvri tähtsust seoses võimalike protsüklilisuse probleemidega.⁽¹⁾ Sellele asjaolule panganduse direktiivi kohta tehtud ettepanek ei osuta ja EKP soovib ettepannud panganduse direktiivi põhjenduses osutada, et järelevalve teostajad peaksid eeldama, et pangad tegutsevad kapitalipuhvriga, mis võimaldab miinimumkapitali nõuet täita ka probleemide korral.
43. Lõpetuseks märgib EKP, et mitmed liikmesriigid määratlevad teatud asjaoludel kapitali miinimummäära ettepannud panganduse direktiivi artiklis 75 sätestatud 8 % lävest kõrgemal. Ei ole soovitatav kohaldada teatud asutuste liikidele automaatselt kõrgemaid kapitalinõudeid, kuna erinevad miinimumkapitali määrad on takistuseks võrdsetele tingimustele ELis ja laiemas rahvusvahelises kontekstis ning tekitavad huvi restruktureerida kontserne seadusandlike erinevuste tõttu kapitali regulatsioonis.
44. EKP toetab ettepannud panganduse direktiivi artikli 130 lõiget 1, mis on eriti oluline, kuna sätestab konsolideeritud alusel järelevalve teostaja kohustuse teatada finantsüsteemi stabiilsust ohustada võivast eriolukorrast ettepannud direktiivi artikli 49 punktis a ja artiklis 50 nimetatud ametiasutustele.
45. EKP leiab, et artikli 130 lõige 1 on kohaldatav finantsüsteemile nii riigi kui EL mõttes. Seetõttu on EKP arvamusel, et teavet tuleb artikli 49 punktis a osutatud ametiasutustele esitada kas riigisiselt või piiriülelt. See on oluline, kuna edu, mis on saavutatud finantsturgude ja turu infrastruktuuride lõimimisel ELis nende turgude likviidsuse ja tõhususe suurendamisel, võib ühtlasi tõsta enam kui ühte liikmesriiki puudutavate süsteemihäirete tõenäosust ja suurendada piiridest ülekandumise riski EL pangandussektoris. Selles suhtes järgib EKP majandus- ja rahanduskomitee finantskriisi juhtimise aruande (finantskriisi juhtimise kohta) soovitusi,⁽²⁾ millega pannakse kohustus teavitada neid ametiasutusi kriisiolukorras õigeaegselt. Artikkel 130 lõike 1 kohaldamise ulatuse täpsustamiseks soovib EKP sätestada, et artikli 49 punktis a nimetatud ametiasutuse hoiatamise kohustus on kohaldatav ametiasutustele ELis.
46. Ühtlasi leiab EKP, et artikli 130 lõike 1 viitega artiklis 50 nimetatud ametiasutustele⁽³⁾ soovitakse tagada, et liikmesriikide finantsseenu eest vastutavad valitsuste liikmed saaksid eriolukorra tekkimisest teada võimalikult kiiresti. EKP soovib seda väljendada selgemalt ja asendada viide artiklis 50 nimetatud ametiasutustele otsese viitega "pädevatele valitsuse liikmetele", mis tagaks takistuste puudumise kriisiolukorra juhtimises vajaliku konfidentsiaalse teabe edastamisele, ilma riigi ja ühenduse õigusaktide tingimusi piiramata (s.o, kui eriolukord mõjutab nende poliitilist funktsiooni).

⁽²⁾ Majandus- ja rahanduskomitee, "Finantskriisi juhtimise aruanne (*Report on financial crisis management*)", 17. aprill 2004; Economic Paper nr 156, juuli 2001, avaldatud komisjoni kodulehel.

⁽³⁾ Ettepannud panganduse direktiivi artikli 50, millega kodifitseeritakse osa konsolideeritud panganduse direktiivi artikli 30 lõikest 9, kohaselt võivad liikmesriigid lubada konfidentsiaalse usaldatavusteabe avaldamist "oma keskvalitsuse struktuuriüksuste osakondadele, kes vastutavad krediidasutuste, finantsasutuste, investeerimiseenuste ja kindlustusettevõtete järelevalve õigusloome eest ja nende osakondade nimel tegutsevatele kontrollijatele".

⁽¹⁾ "IRB-meetodite tsüklilisuse võimalike probleemide osas nõustus komitee, et pankade mõõdukas, kuid sisukas krediidiriski kontrolli koormus peaks olema IRB-meetodi nõue, millega tagatakse piisava kapitalipuhvri hoidmine pankade poolt uue kokkuleppe teise samba kohaselt", BCBS pressiteade, 10. juuli 2002; avaldatud BIS kodulehel.

47. Samuti toetab EKP tugevalt ettepanud panganduse direktiivi artikli 130 lõike 1 sõnastust, kuna sellega jäetakse asjaomastele riigi ja EL taseme ametiasutustele kohane ruum määratleda kriisijuhtimises vajalik paindlik kord. Selles osas soovib EKP juhtida tähelepanu senisele keskpankade ja panganduse järelevalve teostajate vahelisele korrale, mis täpsustab finantskriisi juhtimise juhtude teabevahetuse ja koostöö põhimõtteid ja menetlused. Eelkõige sätestab vastastikuse mõistmise memorandum Euroopa Liidu pangajärelevalve teostajate ja keskpankade koostööpõhimõtete kohta kriisijuhtimise olukordades (*Memorandum of Understanding*, edaspidi MoU) põhimõtted ja korra spetsiaalselt kriisiolukordades vastutavate ametiasutuste kindlakstegemiseks, asjaomaste ametiasutuste vaheliseks nõutavaks teabevahetuseks ja piiriülese teabevahetuse tingimuste jaoks. MoU näeb ette ka logistika infrastruktuuri kehtestamise, mis toetaks piiriülest koostööd ametiasutuste vahel.⁽¹⁾
48. Lisaks märgib EKP, et ettepanud panganduse direktiivi artiklist 130 tuleneva kriisijuhtimise korralduse edasiarendamiseks on teatud algatused juba tehtud. Täpsemalt, Euroopa Keskpankade Süsteemi pangajärelevalve komitee ja CEBS asutasid ühise kriisijuhtimise rakkerühma, mis aitab kriisikorralduse rakendamist edasi arendada. Selles osas toetab EKP edasist tööd tõhusa koostöö arendamisel. EKP leiab, et järelevalve ja keskpanga funktsioonide sujuv koosmõju võimaldab kriisi süsteemimõju varases staadiumis hinnata ja aitab kaasa tulemuslikule kriisijuhtimisele nii riigi kui EL tasemel.

Tegevusrisk ja kooskõla Basel II-ga

49. EKP märgib, et ettepanud panganduse direktiivi sätteid erinevad Basel II-st ulatuses, mis võib ohustada võrdseid tingimusi. Seetõttu soovib EKP direktiivi kohta tehtud ettepaneku järgmised elemendid läbi vaadata.
50. Esiteks, ettepanud panganduse direktiivi X lisa 1. ja 2. osa asjakohane näitaja, mida arvutatakse "viimase kuue 12-kuu vaatluse põhjal finantsaasta keskel ja lõpus", ning prognoositud arvude aktsepteerimine, kui auditeeritud arvud pole kättesaadavad, ei ole Basel II-ga kooskõlas, mis sätestab, et kasutada tuleb aasta vaatlusi. EKP toetab nõukogu üldist hoiakut, et direktiivi X lisa 1. osa punkti 3 ja 2. osa punkti 5 muudatused viiksid direktiivi Basel IIga selles osas kooskõlla.
51. Teiseks, ettepanud kapitalinõuete arvutamine standardmeetodil seab EL krediidiastutused halvemasse olukorda võrreldes kolmandate riikide krediidiastutustega Basel II

alusel. Lisaks võib selline meetod takistada eesmärki, mille kohaselt tuleb soodustada pankade üleminekut baasnäitajameetodilt standardmeetodile. Basel II võimaldab teatud majandustegevuse negatiivset brutotulu tasaarvestada muu majandustegevuse positiivse brutotuluga igal aastal, mis on seega kooskõlas baasnäitajameetodiga, mille kohaselt toimub igal aastal majandustegevuste vaheline hüvitamine. EKP märgib, et panganduse direktiivi ettepanekus valitud lähenemine on tegelikult usaldusväärsem. Siiski pooldaks EKP panganduse direktiivi ettepaneku kooskõla Basel II-ga.

52. Kolmandaks, ettepanud panganduse direktiivi X lisa 4. osa nõuded ei ole kooskõlas Basel II-ga, kuna põhimõtteliselt lubatakse piiramatult AMAde alalist osalist kasutamist. EKP märgib, et AMAde osalise kasutamise ulatuse ja kestvuse kitsendused on Basel II-s keskse tähtsusega, et vältida võimalikke seadusandlike erinevusi ja võimalikku negatiivset mõju võrdsetele tingimustele. EKP jagab BCBS kahtlusi ja soovib tungivalt üldreeglina, mitte ainult üksikjuhude kaupa, kohaldada piiranguid AMAde osalisele kasutamisele.
53. Lõpetuseks, ettepanud panganduse direktiivi artikli 155 üleminekusätteid võimaldavad vastavat 15 % näitajat kohaldada "kauplemise ja müügi" majandustegevusele kuni 31. detsembrini 2012, juhul kui see majandustegevus moodustab vähemalt 50 % kõikidest asjakohastest näitajatest. See on ebasoovitav lahknemine Basel II-st, mis sellist üleminekusätet ette ei näinud.

Tegevusriskiga hõlmatud juriidiline risk

54. EKP märgib, et ettepanud panganduse direktiivi artikli 4 lõikes 22 esitatakse mõiste "juriidiline risk" kui laiema mõiste "tegevusrisk" üks element. EKP nõustub, et juriidiline risk on oluline riskiliik, mida tuleb kapitali mõõtmisel arvestada, kuid märgib samas, et direktiivi kohta tehtud ettepanek ei määratle juriidilise riski mõistet täpsemalt ja seetõttu võib selles valdkonnas esineda ebakindlust ning erinevat rakendamist ja kohaldamist. Selles osas on EKP veendunud, et kasulik oleks EL raamistikus kasutada täpsemat Basel II sõnastust, mis eelkõige sätestab, et tegevusrisk hõlmab "juriidilise riski ja ei hõlma strateegilist ja maineriski" (Basel II punkt 644). Basel II selle punkti joonealune märkus sätestab, et "juriidiline risk hõlmab muuhulgas järelevalve tegevustest tuleneva trahvi, sunniraha või karistusmakske, samuti pooltevahelised kokkulepped"; seda oleks kasulik korrata ka ettepanud panganduse direktiivi põhjenduses.

⁽¹⁾ Vaata EKP 10. märtsi 2003 pressiteadet; avaldatud EKP kodulehel.

55. Juriidilise riski üldmõiste lihtsustaks õiget riskihindamist ja -juhtimist ning tagaks EL krediitiasutuste ühetaolise lähenemise. Võib olla kasulik ka kontrollida, mis ulatuses tuleks arvestada asjaolu, et juriidilist riski ei saa prognoosida ja üldjuhul ei allu see mis tahes reeglipärasusele. Lisaks peaks juriidilise riski juhtimine olema kooskõlas tegevusriski üldise juhtimisega. Nendel põhjustel soovib EKP CEBSil juriidilise riski mõistet täpsustada.
56. EKP märgib, et teatud õiguskindluse nõuded krediidiriski leevendamise tehnika osas, mis on toodud ettepanud panganduse direktiivi VII ja IX lisa, leevendavad juriidilist riski, mis on seotud nende tehnikate kasutamisega. Seda põhjusel, et need nõuded ei käsitle otseselt varade riskiga kaalumise arvestamist, vaid küsimust, kas krediidiriski leevendamise tehnikad on kindlal õiguslikul alusel. Võttes arvesse ettepanud panganduse direktiivi X lisa 3. osa jao 1.2. punkti 14, on EKP arvamusel, et kahju suhtes, mis tuleneb õiguslikust puudujäägist krediidiriski leevendamise tehnikate osas, ei kohaldata tegevusriski nõuet, kui seda käsitletakse kui miinimumkapitali nõude arvutamise krediidiriski.

Teatud investeerimisühingute kapitalinõuded

57. Ettepanud kapitali adekvaatsuse direktiivi artikkel 20 annab pädevatele ametiasutustele suva vabastada teatud investeerimisühinguid kapitalinõuetest seoses tegevusriskiga. Samas rõhutab ettepanud direktiivi põhjendus 22,

et "tegevusrisk on asutuse oluline risk, mida tuleb katta omavahendite arvel". Komisjon lisis nimetatud suva oma juulis 2004 avaldatud uurimuse põhjal⁽¹⁾ ja suva eesmärgiks on leevendada tegevusriski nõuete mõju investeerimisühingutele pandud üldnõuete osas. EKP märgib, et selle uurimuse autorid võtsid suhteliselt ettevaatliku hoiaku küsimuse osas, kas investeerimisühingute kapitalinõuete tõstmist tegevusriskiga seotud kapitalinõuete kehtestamise osas tuleks pidada ebaproportsionaalseks. Pealegi märgiti uurimuses, et saadud andmeid tuleb pidada mittetäielikeks. Ka EKP hoiatab, et kapitali adekvaatsuse direktiivi kohta tehtud ettepanekuga lubatud suva ja ettevõtte tüübiga seotud erandid võivad mõjutada võrdseid tingimusi kolmes suhtes: investeerimisühingute erinevate liikide vahel, sama liiki investeerimisettevõtete vahel, kes võistlevad piiriüleselt, ning investeerimisühingute ja krediitiasutuste vahel. Seetõttu soovib EKP, et komisjon vaataks nõuetekohaselt need erandid ja nende rakendamise viisi pädevate ametiasutuste poolt läbi; seda kajastav sätet tuleks lisada ettepanekule kapitali adekvaatsuse direktiivi kohta.

Frankfurt Maini ääres, 17. veebruar 2005

EKP president

Jean-Claude TRICHET

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon, "Review of the Capital Requirements for EU Investment Firms – 2004 Quantitative Impact Study – Main Conclusions", dateerimata; avaldatud komisjoni kodulehel.